

Tamoean, 18 November 1945.

Lieve Ouders en Zusters,

't Is alweer eenige tijd geleden, dat ik Uw brief ontving, daarom zal ik maar weer eens wat van me laten hooren. Ik verwacht, dat ik binnen niet al te lange tijd naar Holland kom, misschien al binnen het halve jaar.

Aangezien U daar in Holland slecht ingelicht bent over de toestand hier in 't verre Oosten en verkeerd ingelicht worden over Java, zal ik de juiste toestand schrijven, zoals ze nu momenteel is. Dit is geen klacht van mij. Ik dank God, dat mijn vrouw en ik leven en we zullen samen een nieuwe toekomst opbouwen. Ik heb te lang in de ellende gezeten om nu niet tevreden te zijn met een klein beetje. Om te beginnen hebben wij van Regeeringszijde nog nooit eenig blijk van medeleven uit Holland gehad, hoewel wij wel gelukstelegrammen zonden. Wij hebben nog kort geleden aangeboden om, nu we weer getraind zijn, ten volle van onze diensten gebruik te maken en willen graag nogmaals ons leven inzetten voor Koningin en Vaderland. Maar Holland antwoordt niet. Wij zijn vergeten en zoo onbelangrijk. Vanmorgen is juist bekend gemaakt, dat Dr. v. Mook verklaard heeft, o.a., dat wij voor deze 3½ jaar geen betaling, zelfs geen vergoeding krijgen. Dat ook geen vergoeding wordt gegeven voor de door de oorlog verloren particuliere bezittingen. Dat onze betaling pas ingaat, een maand voordat we naar Java vertrekken en dat we later nog maximum zes maanden tractement krijgen. Nu wordt ons hier in Siam bijna waardeloos bankpapier in de handen gedrukt, dat we later moeten terugbetalen. En als je dan hoort, hoe de Engelsche, Australische en Amerikaansche ex p.o.w.-s behandeld worden, als ze in hun vaderland terugkeeren, dan voelen we ons slachtoffers. 300 jaar heeft Holland Indië opgebouwd, tot wat het nu voor de oorlog was, millioenen zijn Holland binnengestroomd. Het kamp hier staat op springen. Bij tientallen wordt er gedrost, vanmorgen zijn er weer veertien gedeserteerd. Ze gaan zelf hun weg zoeken naar Java. De ligging is hier slecht, we liggen nog hetzelfde als bij de Jap. De barakken krioelen van de ratten en wandluizen. We krijgen een zeer zware training, waarbij 100% van ons vergd wordt. En nu hoe de vrouwen het hebben op Java. Ik heb er tot nu toe niet over geschreven, omdat ik me opwind, als ik er aan denk. In bijna alle kampen, uitgezonderd Batavia en Bandoeng, waar de toestand iets beter is, liggen de vrouwen nog in dezelfde toestand als drie maanden terug. Ze liggen nog op de grond en slapen onder zakken, die niet eens dienst kunnen doen als dwellen; als ze een voet buiten zetten, staan ze in de modder. Deze hutten zijn geschikt voor varkens, maar niet voor Europeesche vrouwen. Ze loopen op bloote voeten en hun kleeding bestaat uit een bustehouder en een broekje van zakken gemaakt. Ze zijn geen oogenblik veilig en het voedsel is slecht. In Batavia en Bandoeng zijn verschillende vrouwen de huizen uitgejaagd, waar ze met veertig tot zestig in huisden, om plaats te maken voor officiersgezinnen. Toen er in Soerabaja een Eng. generaal vermoord werd, stond het met vetgedrukte koppen in de courant. Als er 150 vrouwen, die onder Britsche bewaking stonden, vermoord en sommige levend begraven werden, was dat slechts een klein berichtje. Voor de dood van die generaal werd hief Soerabaja platgeschoten en deze vrouwen en nog honderden andere vrouwen mogen niet gewroken worden. Onze Holl. troepen worden op Singapore vastgehouden. Wij hier zijn gevangenen van de Engelschen. De koe-lies hier liggen op mooie bedden, met witte lakens. Niet, dat ik ze dat niet gun, maar ik zie het als een uitdaging voor ons.

Ginds in Europa houdt Engeland Holland zoet, door eten te sturen en kinderen te verzorgen, hier in het Oosten slaat het zijn slag. De inlanders worden door hen aangemoedigd en ze beletten ons het recht te herstellen. Wij zijn allen bezielde van één gedachte om Indië weer op te bouwen, wij die het land kennen. Ik bedoel hier niet de beroeps-soldaat, dat is maar een heel klein percentage. De meesten van ons zijn intellectueelen, die een gezonde kijk op de zaak hebben, maar wij schijnen afgedaan te hebben. Begrijp goed, ik heb dit niet geschreven als een aanklacht, ook niet om medelijden op te wekken, want dat hebben wij niet nodig, maar om U juist in te lichten over de gang van zaken. Mochten er menschen vragen stellen, dan kunt U ze inlichten en hoeft niet af te gaan op onbetrouwbare berichten uit de Pers. Deze toestand is werkelijk niet overtreven. Ik zeg al, ik ben tevreden met mijn lot. En ik laat me niet verlokken om domme dingen te gaan doen. 'k Hou het hoofd erbij. Ik hoop, dat ik gauw bericht van U krijg, wij zijn hier zoo dol op brieven, dat ze soms midden in de nacht uitgedeeld worden. Hierbij stuur ik een foto, hij is niet al te goed geslaagd, maar het is te duur om er nog een te laten maken. Nu zal ik maar eindigen, ik hoop dat ik U niet ongerust heb gemaakt, dat de bedoeling niet, maar ik moest m'n gevoel eens luchten. Nu beste menschen, schrijf gauw terug en weest hartelijk gegroet van Uw liefh. zoon en broeder

w.g. Wiebe.